

Сооронбай уулу Дүр атындыгы орто мектеби

Мекен таануу

Сабактын темасы: **Электр буюмдары**

1-класс

Мугалим: Тезекбаева Клара Садыркуловна

Мекен таануу 1-класс 2.12.22-жыл

Сабактын максаты		
Билим берүүчүлүк	Өнүктүрүүчүлүк	Тарбия берүүчүлүк
Окуучулар электр буюму	Сөз байлыгын өнүктүрүшөт	Этияттыкка, сактыкка тарбияланышат

Кутулуучу натыйжалардын көрсөтүчтөрү

Окуучулар электр буюмун таанышса жана колдоно билишсе	Сөз байлыгын өркүндөтүшө	Тияттыкка, сактыкка тарбияланышса
---	--------------------------	-----------------------------------

Сабактын жабдылышы: Окуу китеби, темага карата сүрөттөр, баалоочу каражаттар.

Сабактын тиби: Жаңы билимди өздөштүрүү.

Сабактын формасы: Жалпы класс менен, топто иштөө

Сабактын методу: кунт коюп угуу, көрсөтөлүү аңгемелешүү

Сабактын этабы	Мугалимдин иш-аракети	Окуучунун иш-аракети	Баалоо	Компоненттуулук
Уюштуруу	Саламдашуу. Окуучулардын жоктоо. Сабакка даярдоо. Жагымдуу маанай түзүү.	Саламдашат. Сабакка даярданышат. Жагымдуу маанай түзүшөт.	Формативдик баалоо	НК2
Үй тапшырмасын суроо	Үй тапшырмасын сурайт. Үй шаймандары	Окуучулар үйгө берилген тапшырманы айтышат	Ф.Б	НК1, НК2, НК3, ПК1 ПК3
Билимдерди актуалдаштыруу	Өтүлгөн сабактагы тема суралат	Окуучулар мугалимдин суроосуна жооп беришет	Ф.Б	НК3
Жаңы тема	Жаңы темага түшүнүк берет. Электр буюмдары. Уйдо ар түрдүү электр буюмдары бар. Электр тогу үйүбүзгө жарык жана жылуулук берет. Сүрөттөгү электр буюмдарын атоо. Алар кандай кызмат	Балдар тема боюнча түшүнүк алышат. Түшүнбөгөн суроолорду беришет. Тема боюнча талкуу жүргүзүшөт.	С.Б Э.Б	НК1, НК2, ПК3

	аткарат? Электр буюмдарын колдонууда коопсуздукту сактоону айтып өтүү. Биз электр тогун көп иштетебиз. Мисалы: телевизор иштетебиз, үтүк ысытабыз, үйдү жары кылабыз. Электр тогунун жардамында далай жумуштар бүтөт. Биз ага акча төлөшүбүз керек. Аны эсептөө үчүн үйлөргө эсептегич коюлган. Ошондуктан электр тогун унөмдөшүбүз керек.	Электр тогу менен иштеген буюмдарды билишет. Аны колдонгондо коопсуздукту у сактоого үйрөнүшөт. Электр кубатын унөмдөөгө үйрөнүшөт.		
Физминутка	Физьминутканы жасоо. Чуркайт биздин коёнек Кулактары сереңдеп Күтүп турам дайыма Капустасын берем деп 1,2,3 колубузга күч 1,2,3 бутубузга күч 1,2,3 отурабыз түз	Физьминутка жасашат	К.Б	НК3
Сабакты бышыктоо	Кандай элект буюмдарын билесиңер? Эмне үчүн электр тогун унөмдөө зарыл?	Суроолорго жупта, жеке жооп беришет	С.Б	НК2,ПК5
Сабакты жыйынтыктоо	Сабак жактыбы? Сабактан эмнени үйрөндүң? Катарым байланыш жасоо	Окуучулар мугалимдин суроосуна жупта, жеке жооп беришет	Б.Б.Б	НК2,ПК3
Үйгө тапшырма	Сүрөт боюча аңгеме түзүү	Тапшырманы белгилеп алышат	Ф.Б	НК1,ПК4
Баалоо	Оозеки баалоо	Бааларын угушат	С.Б	НК3

Сооронбай уулу Дүр атындагы отро мектеби.

Сабактын темасы:

“Тиричиликте колдонуучу химиялык каражаттар”.

Мугалим: Жапарова Ы

Сабактын темасы: **Тиричиликте колдонуучу химиялык каражаттар**

Сабактын максаты:

1. **Билим берүүчүлүк:** Окуучулар турмуш-тиричиликте колдонулуучу катаржаттар жөнунжө маалымат алышат.
2. **Өнүктүрүүчүлүк:** Турмуш-тиричиликте колдонулуучу химиялык каражаттар жөнундо айтып бере алышат.
3. **Тарбия берүүчүлүк:** Кырсыктын алдын алууга сактыкка, этияттыка тарбияланышат.

Сабактын тиби: Жаңы билимди өздөштүрүү

Сабактын методу: Түшүндүрүү, көрсөтмөлүүлүк

Сабактын формасы: Жалпы класс менен иштөө

Сабактын жабдылышы: ТСО

Сабактын жүрүшү: Уюштуруу (саламдашуу, окуучуларды жоктоо) Үй тапшырмасын кайталоо

Жаңы тема:

- Тиричиликтеги каражаттар, жада калса кир жууган порошокту же соданы сөзсүз түрдө тамак-аштан алыш коюп, балдар жетпегендей жерде сакталышы зарыл.
- Ар бир идиштин же кутунун сыртында жазуусу болуш керек.
- Каражаттарды колдоноор алдында сөзсүз түрдө колдонуу сунуштарын (өзгөчө уулуу химикаттар менен иштеген учурда тыкан окуп чыгыш) окуп чыгыш керек.
- Суюк заттарды куйганда сөзсүз куйгучу (воронка) колдонуп, ал эми чубурма майда заттарды кашык менен салуу керек.
- Көзгө зыяндуу заттарды чачыратып же киргизип албаш керек.
- Колдонулган идиштерди таза жууп кургатуу керек.
- Уулуу химиялык заттар менен иштеп жатканда сөзсүз түрдө атайын кийимдерди кийиш керек (желим колкап, халат, фартук, комбинзон).
- Коргоочу көз айнек кийүү сунушталат.
- Иштеп бүткөндөн кийин, кийген кийимдерди жууш керек.

- Калып калган химикаттаржы сууга, дарыяга, колго, үйдүн ичиндеги раковинага төкпөстөн, эл жашаган жерден алыс жерге жерди терең казып көмүп салуу керек.
- Химикатты (дихлофос, хлорофос) имараттын ичине чачыратып жатканда тамак-ашты, үй жаныбарларын, аквариумду тышка чыгарып алыш керек.
- Химиялык заттар менен ууланган учурда дароо тез жардамга кайрылуу, врачты ошол замат чакыруу керек.

Мисалы шампундун бөтөлкөсүнө белизинаны куюп байкабай башыңа куюп алсаң анда сууну көбүрөк агызып 10 минута сууда карма башыды. Көзгө химиялык заттар (мисалы порошок, шампунь, самын ж.б коркунучтуу химиялык заттар) кирсе чачыраса 15-20 минута сууда көздү ачып сууну киргизип тазала. Эгер айнек банкага уксустун аралашмасы куюлуп турса сен байкабастан суусап суу экен деп ичип алсаң анда аркасынан көп өлчөмдө сүт ич кускангана аракет кыл.

Бышыктоо:

1. Үй тиричилигиндеги химиялык каражаттарга эмнелер кирет?
2. Химиялы каражаттардан жабыр тартканда кандай биринчи жардам көрсөтүлүш керек?
3. Химиялык каражаттарды кантип туура колдонуш керек жана кандай сакташ керек?

Жыйынтыктоо:

Бүгүн биз кайсы теманы өттүк, тема боюнча өзүңөргө эмне ала алдыңар?

Оуучуларды баалоо:

Үй тапшырма: Берилген суроолорго жооп берүү.

Сооронбай уулу Дүр атындагы орто мектеби

“Жолдо жүрсөң сак бол, эрежеге так бол!”

(Жолдо жүрүү эрежелери боюнча бир айлыктын жыйынтыктоо иш чарасы)

Мугалим: Сапарбекова Жыпара Ищенкоуловна

Жолдо жүрүү эрежеси.

Тема: “Жолдо жүрүү эрежеси”

Максаты: 1. Окуучуларга жол эрежесин түшүндүрүү жана жол белгилерин так билүүгө үйрөтүү.

2. Балдарды жолдо жүрүүдө тыкан алып жүрүүгө, көңүл бурууга, тартиптүүлүккө тарбиялоо.

Жабдылышы: Таблицаалар, сүрөттөр, жол белгилери.

Жүрүшү: Уюштуруу.

Мугалимдин сөзү: Ар бирибиз жолдо жүрүү эрежесин жакшы билүүгө тийишбиз.

Көчөдө басуу өтө деле кыйын эмес, Бирок шаарда жана айыл кыштактагы көчөлөрдөгү автомобилдер, автобус, троллейбустар тынымсыз ары-бери өтүп турушун баарыбыз көрүп, билип жүрөбүз. Мына ошол тынымсыз жүргөн түрдүү машиналардан этият (сак) болууга үйрөтүү баарыбыздын милдетибиз. Машина айдоочулар эреже боюнча так жүрүүгө аракет кылышат. Себеби айдоочуларга жолдо жүрүүнүн эрежесин так окутуп, машина айдоо укугун беришет. Жалаң эле машина айдоочулардын жол эрежеси эмес жөө жүргөн адамдардын да жолдо жүрүү эрежеси бар. Андыктан жол эрежесин окуп үйрөнүп, аны ар дайым так сактоо биздин милдет.

Көчөдө бара жатканда шашпай, жолдун чети менен басуу туура.

Адамдар автобуска же троллейбуска түшкөндө арткы эшигинен кирип, алдынкы эшигинен түшүү керек. Көчөдө бара жатып көчөнүн бир жагынан экинчи жагына өтүүдө ар дайым эки жакты карап өтүү зарыл. Шаар жергесинде жүргөндө атацын жөө адам өтүүчү белгилерден же болбосо светофордон жана жер астындагы өтүүчү жолдордон өтүү керек.

Биз жөө жүрүү эрежесин так билбесек, анда жол эрежесин бузуп, көптөгөн кырсыкка кабылып өз өмүрүбүзгө, ден соолугубузга жана машмна айдоочуларга зыян алып келебиз.

Светофордун ар бир жарыгы өзүнчө мааниге ээ.

-Жашыл жарык –бул өзү жаштыктын жана жашоонун, ден соолуктун, ошондой эле жашоодогу жолуң ар дайым ачык деген символду билдирет.

-Сараы жарык-бул адамды бөөдө кырсыктан сак болууга, жашоодо ар бир адамдын кылдат жашоосуна багыт берүүчү символдук белги болуп саналат ошондуктан биз окуп үйрөнүүчү жол эрежелери боюнча ырларды айтабыз
Эрежени билбесек .

Эркин ойноп көп жүрсөк,

Эки жакты карабай.

Чуркап өтп жолдордон,
 Эрежени бузсак биз.
 Эмне болт айикыла!
 Эсиңерге туткула
 Билбегендер билишсин.

Ыр: Эрежени бузбайбыз
 Жолдо жүрүү өзүнчө

Балдар: Кырсык болот.
 Болбос үчүн кырсыктар,
 Айталы жол эреже.
 Кызык экен окусаң,
 Эрежени үйрөнсөң.
 Эркин басып жүрөсүң
 Эрежени сакташат.
 МАИ деген ардайым.
 Эрежени үйрөнүп,
 Эрежени бузбайбыз.
ДЕКЛАМАЦИЯЛАР:
 Жол үстүндө үч кабат,
 Илинген нурду карагын,
 Светофор деп коёт.
 Эсиңе ал, өчүп-жанганын,
 Көңүлүңө илгиниң.
 Көчө шартын ,дилгирим!
 Шашкандардын шаарында.
 Не болоорун билгиниң,

Жанаша турган көзү бар.

Кызыл, сары, жашыл да,
 Так көргөзгөн жолу бар.
 (светофордун кызыл жарыгын көрсөтүп)
 Көрдүңбү? жанды кызылы,
 Көбүнө арбын кызыгы.
 Кишилер өтпөй турсун деп,
 Чийилген жолго сызыгы.
 (светофордун сары жарыгын көргөзүп)
 Жашыл күйүп калганда

Жарашпайт карап калганга.
 Жорголой тартып өтүп кет,
 Жол берип жатат өткөнгө.
 Мына балдар биз светофор жөнүндө
 Кичине болсо да үйрөндүк. Ал эми
 Темир жол аркылуу эмне жүрөт?

Балдар: Паравоз.

Ооба, балдар анда биз темир жолдо
 Жүргөн паравоз жөнүндө да айта кетели
 (паравоздун сүрөтү илинип)
 Кыя бет. Кыштак шаардан
 Шашып келет паравоз
 Азык-түлүк эл тартып
 Бачым келет паравоз
 Темир жолго ойнобо
 Тепсебейт деп ойлобо
 Токтоталбайт поезди
 Темир жолдон алыс бол
 Бул айткандын баарысын
 Эсиңерге тут балдар

Мугалим: Камырбай Укпаспек

Топ ойноп жаткан жол жээгинде
 Ай. Ай эмне болот эми
 Чоң жолго ыргып кетти мына мына
 Машина келе жатат тигинде

Укпасбек: (топтун артынан жүгүрөт)

(Машина Укпасбекти коюп кетет)

Ай, ай, ой, ой бутум ай, бутум

Айдоочу: (машинаны токтотуп)

Ай, ай, чунак бала.

Эмне болду сага?

Чоң жолдо коркпой,

Ойногун кара.

Тирүүсүңбү? Айланайын ай, айланайын

Укпасбек: (ыйлайт)

Ой бутум, ай бутум

Айдоочу: (бутун кармалап көрүп)

Бутуң сынып каоган тура

Тез жеткизейин ооруканага

(айдоочу Укпаспекти ооруканага алып кетет)

Балдар: “Кырсык каш-кабактын ортосунда” Мына балдар жол жээг ойнобогула!

Декламация: Топ ойнобо чоң жолдо,

Машиналар көп өтпөс деп.

Шашпай жүргүн көчөдө,

Кокустук деген балекет.

Укпасбекти көрдүңөр

Эмне болгонун өзүңөр

Жол жээгине ойнобо!

Кырсык болот ушундай

(милиционер ала-була таягы менен чыгат).

Мына менин колумдагы

Ала-була таягымда.

Жол кыймылын башкарат,

Сыйкырдуудай карачы.

Бала: жолдо турган милиционер,

Жол эрежесин сактаган.

Азыр айтат силерге,

Жол эреже сабагын.

Милиционер:

Эгер мен далым салынып,

Же турганда бетме-бет.

Анда досум ойнобостон,

Светофордун кызыл көзүн элестет.

Колум сунуп турсам тосуп,

Анда дагы күтө тур.

Ала-була таягымды,

Тик-жогору көтөргөндө.

Сары жарык күйдү де,

Даярданып тургун анда.

Жолдон өтүп кетүүгө,

Капталымды салып сага.

Турсам колду түшүрүп,

Же өт!-деп көрсөтүп.

Таягым менен белгилеп,

Анда досум өтө бергин.

Жашыл жарык күйдү деп,

Жолдон ары өтөрүңдө.

Алаксыбай үлгүргүлө,
Жөө жүрүүнүн эрежесин.
Беш колундай билгиле!

Бала: Жол эрежеси ушундай.

Айткандарды туткула!
Жол эрежесин так окуп,
Жол кырсыкка кабылба.

Бала: Жол эрежени так билсек.

Кырсык болбойт эч качан,
Өмүрүнө коркунуч.
Алып келбейт эч качан,

Хор: Жол эрежесин сактайлы,
Ден соолукту барктайлы.

Хор ырдоо:

“Жол эрежесин окуйбуз”
Уят болбой окуйбуз.
Жол белгисин баарыбыз,
Эрежени бузбастан.
Эстүү балдар болобуз

Жол үстүндө үч кабат,
Илинген нурду карайбыз.
Светофор деп коё.
Эсинде болсун ар дайым,

Сарысы күйсө камданып.
Кызылы жанса токтойбуз,
Туура эмес өтүп көчөдөн.
Машина жолун тоспойбуз,
Жол белгисин билбесек.
Жаман жорук башталат,
Шашпай жүргүн көчөдө.
Кокустук деген болкет,
Ошондуктан окуйлу,
Жол белгини жакшылап.
Жолдо болбойт кырсыктар,
Эрежени так билсек.

Сооронбай уулу Дүр орто мектеби

**ЗОРДУК ЗОМБУЛУКСУЗ
БАКТЫЛУУ
БАЛАЛЫК**

Мугалим: Абдраева Жыпар Махабатовна

ӨЗҮҢДҮ ЗОМБУЛУКТАН КОРГОО!

ЭГЕРДЕ АДАМ ЗОМБУЛУККА УЧУРАГАН БОЛСО , ЭМНЕ КЫЛЫШ КЕРЕК?

Эгерде зомбулук болгон болсо –аны жашырбаш керек. Сөзсүз ата-энеге же сага дос болгон,сен ишенген чондорго Айтуу керек. Ошондой эле жардам алыш үчүн атайын уюмдарга кайрылса болот. Сен бул китепчелен ал уюмдардын телефондорун таба аласың.Бул уюмдарда иштегендер, балдарга карата кыянатчылык кылган адамды жазалоо үчүн ,баардык аракеттерди аткарышышат ,ошондой эле сени колдоп ,керектүү жардамын бере алышат.

ЗОМБУЛУК ДЕГЕН ЭМНЕ ЖАНА АЛ КАНДАЙ БОЛОТ?

Зомбулук бир нече түргө бөлүнөт күч зомбулугу, Психологиялык сексуалдык. Күч зомбулугу: Бул адамдын организминде башка адам тарабынын зыян келтирилген учур. Күч зомбулугу- бул адамды сабаган (урган), тепкен, муунткан,бычак же башка аспап менен аны жарадар кылган,адамдын үстүнө муздак же ысык суутөгүп, бөлиөгө камап, чыгууга тыюу салган,зарыл учурда медициналык жардам көрсөпөгөн учурлар.Психологиялык зомбулук деп моралдык же эмоционалдык (сезимдик) зомбукту аташат. Психологиялык- зомбулук бул адамды кемсинтүү,ардайым сынга алуу, анын кадыр баркын басмырлоо,ал жасабаган нерседе кунөөлө, кокутуп,үркүтүп дегенди билдирет. Психологиялык зомбулук адам денесине зыян алап келбейт ,бирок жан дүйнөсүнө терең жаракат калтырат. Психологиялыкзомбулуктан жапа чеккен адам тынчсыздануу керексиздик жана күнөө сезимин сезет.

Психологиялык зомбулук адамдын өзүн өзү сыйлоо жана жеке кадыр барк сезимине олуттуузыян келтириши мүмкүн.

Сексуалдык зомбулук бул адамдын эркине каршы сексуалдык аракеттер үчүн пайдалануу дегенди бидирет.

Сексуалдык мүнөздүү белгилер булар чечинүүгө, жыныстык катнашка аргасыз кылуу, анын жыныстык мүчөлөрүн кармалоо же башка адамдын жыныстык мүчөлөрүн кармалоого мажбурлоо,ошондой эле сексуалдык мүнөздөгү бардык башка аргасыз кылган аракеттер.Кыргыз Республикасынын мыйзамы боюнча ,16 жашка толгон адам менен ыктыярдуу сексуалдык

мамилелер мүмкүн билүү маанилүү.16 жашка толо элек экендиги белгилүү болгон адам менен сексуалдык мамилелер, эгерде алар ыктыярдуу болгон болсо дагы,КРнын Жазык кодексинин 132-бер .Ылайык үч жылга чейинки мөөнөткө эркиндигинен ажыратууга жазаланат.

Тилекке каршы, бала же өспүрүм зомбулукка ар кандай жерде- көчөдө, мектепте, дискотекада же үйдө дагы туш болушу мүмкүн.

САБАКТЫН ТЕМАСЫ:

“Зордук-зомбулуксуз бактылуу балалык”

Сабактын максаты:

1. Окуучуларга зордук-зомбулук, конфликт анын себептери, Коомдогу ролу жөнүндө түшүндүрүү.
2. Оуучуларга адеп-ахлактык, ыймандык, толеранттуулук тарбиясын берүү.
3. зордук-зомбулук, конфликт анын түрлөрү, чечүүнүн жолдору жөнүндө билимдерин өстүрүү.

Сабактын жабдылышы: карточкалар, сүрөттөр, конфликт, боюнча таяныч сигналдар.

Сабактын тиби: Жана материалдарды үйрөнүү сабагы.

Сабак аралык байланыш: Турмуш тиричилик коопсуздугунун негиздери , мекен таануу , адеп

Сабактын жүрүшү:

1. Уюштуруу иши
2. Жагымдуу маанай (бири бирине каало тилек айтуу.
3. Жаңы тема:

1-этап

Мугалим сабактын максаты менен тааныштыруу

Топтордо иштөө

1-топ. Зордук зомбулук өпүрүмдөрдү коркутуу , жагымсыз нерселрге мажбурлоо дегенди кандай түшүндүрөсүңөр?

2-топ конфликт деген эмне? Ал кандайча пайда болот?

3-топ “Өспүрүмдөрдү нукуктары” дегенди кандай түшүнөсүңөр? (убакыт берилет, окуучулар доскада презентациялашат.

3-топ Мээге чабуул

_Зордук зомбулук болгон учурда силер эмне кылат элеңер? Аны жоюга болобу?

-конфликтчи?

4-этап

Болгон окуялар.Педофилдер, зоокурлар кордолгон балдв жөнүндө айтып берүү(окуучулар мене аңгемелешүү) Мына ушундай зөөкүрлөрдү эмне менен кантип жазалоо керек?

Зөөкүрлөр кимдер?

Кандай адамдар болушат (пикир алмашуу)

Мугалим: Абдан жакшы билдирүү жасадаңар, толеранттуулук, конфликт, деген сөздөргө класстер түзүү

ЗОМБУЛУК: 1. Коркутуу

2. Кемсинтүү

3. Уруп-согуу

4. Каралоо

5. Опузаало

6. Мажбурло

7. Коркутуу

8. Эркиндикти чектөө

Үйгө тапшырма: Зордук-зомбулктун зыяндуулугу деген темада эссе жазып келүү